



## DE ZWARTE KRAAI

*Corvus corone*

De Zwarte kraai is een van die soorten die zich perfect aan de aanwezigheid van de mens heeft aangepast. Het dier heeft zelfs begrepen dat samenleven wel eens heel voordelig kan zijn. Met zijn volledig zwarte vederkleed en zijn hees gekras kan deze vogel nochtans niet op karrenvrachten sympathie rekenen. Terecht ?

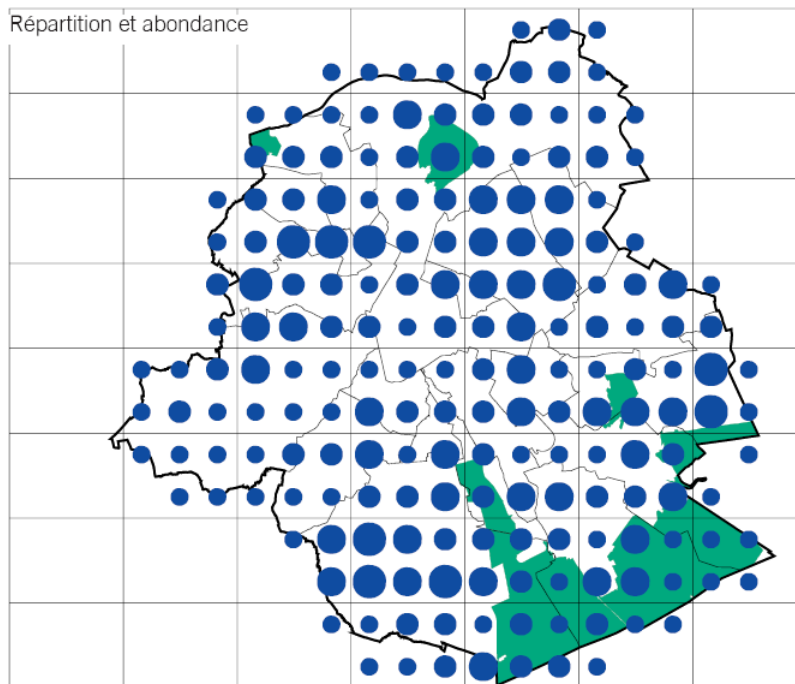


Zwarte kraai (foto : Magalie Tomas Millan).

### HOE IS DE ZWARTE KRAAI IN DE STAD BELAND ?

Hoewel Zwarte kraaien sinds lang worden waargenomen in het Brussels Gewest, dateren de eerste broedgevallen uit de eerste helft van de twintigste eeuw. Met het steeds stijgende voedselaanbod door de toenemende verstedelijking en door de ingebruikname van stortplaatsen is ook de aanwezigheid van de zwarte kraai geleidelijk aan toegenomen. Momenteel is het een algemene broedvogel met variërende dichtheden (figuur 1). Zowel in de stad als in het Zoniënwood nemen de broedpopulaties toe, zij het minder uitgesproken in het Zoniënwood (figuur 2).





Figuur 1: kaart verspreidingsgegevens Zwarte kraai  
(Bron: Weiserbs & Jacob, 2007).

## MANIER VAN LEVEN

De Zwarte kraai leeft bij voorkeur op het platteland in een verscheidenheid aan landschappen bestaande uit weilanden en met bomenrijen afgezoomde akkers, hagen en bosjes. Het dier heeft zich de jongste decennia aan tal van andere omgevingen weten aan te passen.

De Zwarte kraai is een alleseter en volgt dus een afwisselend dieet dat voornamelijk samengesteld is uit op de grond voorkomende ongewervelde dieren (insecten enz.), aardwormen, vruchten (eikels, granen, enz.), eieren, jonge vogels (vooral om eigen jongen te voederen), dode dieren, enz. De vogel kan het voedsel in schuilplaatsen opslaan en het later verorberen.

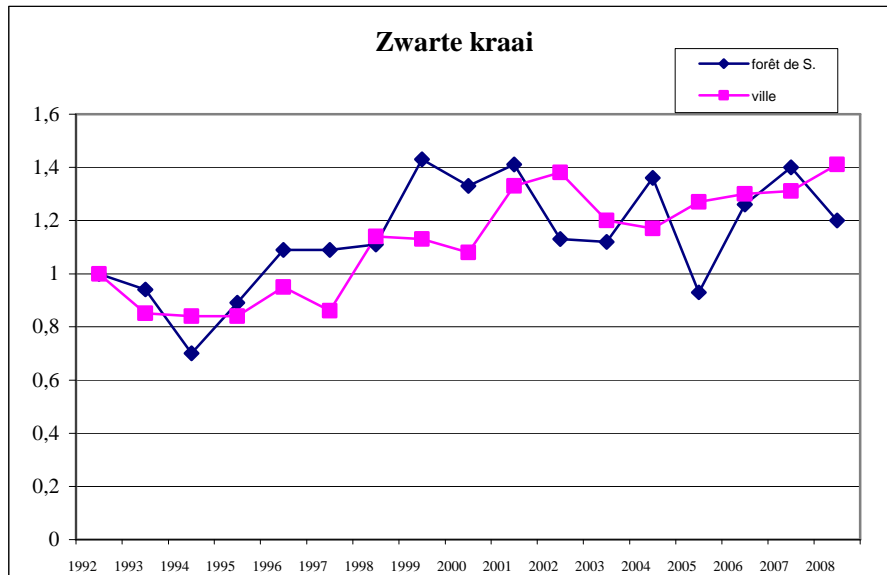
De volwassen dieren hechten aan hun territorium en de paren lijken voor het leven een koppel te vormen. Er is slechts een nest per jaar met meestal 4 of 5 eieren. Eerstejaars vogels en vogels die niet broeden leven jaarrond samen in groepjes. In principe trekken de Europese populaties niet.

Kraaien zijn intelligente en nieuwsgierige vogels.

## IDENTITEITSKAART

- **Classificatie: orde:** zangvogels; **familie:** kraaiachtigen.
- **Beschrijving:** gemiddelde grootte: 45 tot 50 cm (gemiddelde vleugelbreedte: 90 tot 100 cm); volledig zwart (veren, poten, snavel en ogen), bij het volwassen dier glanst het vederdek (blauwachtige schijn) dat bij de jonge dieren matter en zeer donkerbruin getint is.
- **Statuut en verspreiding:** inheems; Algemeen in het Brussels Gewest. Beschermde soort. Overal in België in variabele dichtheden aanwezig.
- **Andere soorten waarmee verwarring mogelijk is:**
  - de **Kauw:** kleiner; zeer bleke ogen; grijze wangen en nek.
  - de **Roek:** wordt in het Brussels Gewest enkel op trek waargenomen; lijkt op een Zwarte kraai, maar de snavel van de volwassen kraai is bleek en aan de basis ronduit beigewit. De jonge roek is echter volledig zwart.





Figuur 2: Evolutie van de populatie Zwarte kraai in het Brussels Gewest aan de hand van de methode van de luisterpunten. Vergelijking luisterpunten Zoniënwoud en centrum (Bron: Aves, 2009).

## ECOLOGISCHE ROL

Rooft op voornamelijk op de grond levende insecten en hun larven, rooft van nature op kleine ongewervelde dieren, ruimt dode dieren op.

## ONGEMAKKEN

In sommige Brusselse woonwijken komen er onderhand dichte populaties voor. De hoeveelheid Zwarte kraaien op een bepaalde plaats hangt voornamelijk af van de hoeveelheid beschikbaar voedsel. In het Brussels Gewest doet de soort zijn voordeel bij het voedselafval dat voorkomt op de grond en in vuilnisbakken. Het afval kan dan rondom verspreid liggen. Blijkbaar scheurt het dier geen vuilniszakken open. Als de zak echter al opengescheurd is, houdt het dier zich niet in om er doorheen de gemaakte opening voedsel uit te halen.

De Zwarte kraai wordt er vaak van beschuldigd de kleine vogels uit de Brusselse parken te doen verdwijnen. Overal in West-Europa stelt men inderdaad het teruglopend aantal zangvogels vast. Het natuurlijke roven van de kraai speelt daar echter maar een beperkte rol in. Dat neemt niet weg dat het roven van de Zwarte kraai plaatselijk de reeds kwetsbare toestand van de zangvogels er nog op bemoeilijkt. Vermelden we in dit verband het resultaat van Europese studies die aantonen dat de huiskat een veel grotere negatieve invloed op het broedsucces van de zangvogels uitoefent.

Zwarte kraaien kunnen glasbraak aan gebouwen (dakvensters, glazen koepels,...) veroorzaken door vanop zekere hoogte steentjes te laten vallen. Occasioneel kunnen ze ook stopverf of rubber lospeuteren uit dakconstructies of auto's. Dit laatste werd nog nooit in het Brussels Gewest waargenomen.

Ten slotte durven kraaien zich te goed doen aan jonge kippen.

## MET DE ZWARTE KRAAI "SAMENLEVEN"

Sommige mensen reageren overgevoelig op de aanwezigheid van Zwarte kraaien. Enkele Zwarte kraaien die regelmatig in de woonwijk rondhangen is vaak voldoende voor een afwijzende reactie van de buurtbewoners. De zwarte kleur met negatieve bijbetekenis in onze cultuur, het regelmatige krachtige en hese gekras en de rol van natuurlijk roofdier voor andere



kleinere soorten bieden waarschijnlijk een verklaring voor deze afwijzende houding. De soort beschikt nochtans over tal van troeven, bijvoorbeeld het verbazingwekkende aanpassingsvermogen, en hun belangrijke ecologische functie (als opruimers, als bestrijders van bepaalde insecten die schadelijk zijn voor de landbouw of de bosbouw, als bouwers van nesten die later door andere soorten ingenomen worden, als beperkende factor voor het aantal eksters). Het is interessant om aan te stippen dat in andere streken op de aardbol gelijkaardige soorten van kraaiachtigen een ronduit positief beeld oproepen.

Op basis van de feiten zijn er over het algemeen weinig tastbare negatieve gevolgen voor de Brusselaars. Het handvol tips hieronder zou moeten helpen om die ongemakken nog te verzachten.

## WAT RAAD

- Het is verboden dieren te voederen in parken (parkreglement)
- Het is raadzaam om dieren verstandig te voederen in privétuinen. Wie bij sneeuw of aanhoudende koude zangvogels wil voederen gebruikt daarvoor best een voederplank dat is voorzien van bedrading om te beletten dat ongewenste dieren er niet bij kunnen (katten, bruine rat, ...)
- Vermijden om het voedsel voor katten of honden buiten te laten staan.
- De vuilnisbakken die buiten staan met een stevig deksel afsluiten (contacteer uw gemeente voor verdere inlichtingen).
- Inheemse soorten van doornstruiken (eenstijlige meidoorn, sleedoorn) eerder dan naaldbomen in de tuin aanplanten: de zangvogels kunnen er een voor roofvogels ontoegankelijk nest in bouwen; de andere zangvogels van de omgeving kunnen er een schuilplaats vinden.
- voorzie uw kippenhok van een afdak.

## MEER WETEN

- Dienst Info-Leefmilieu van Leefmilieu Brussel: tel.: 02 775 75 75, [info@leefmilieubrussel.be](mailto:info@leefmilieubrussel.be).
- Zoekt u de gegevens van de leefmilieuambtenaar van uw gemeente, surf dan naar <http://www.brussel.irisnet.be>.
- Andere informatie:
  - Weiserbs, A. & Jacob, J.-P. (2007). Oiseaux nicheurs de Bruxelles, 2000-2004: répartition, effectifs, évolution. Aves, Liège, 292 pages.
  - Weiserbs, A. & Paquet, J.-Y (2009). Oiseaux communs de Bruxelles – Evolution 1992-2008. *Oiseaux de Bruxelles n°1*. Aves, Liège.
  - De Smet, G. & Roggeman, W. 2002. Ekster, Gaai en Zwarte kraai in Vlaanderen. 212pp.
  - Jenny De Laet. Kraaien, kwajongens van bos en veld. VUB Press, Brussel.

